INSON HUQUQLARI MAVZUSI ASOSIDA

Usmonov Muxriddin
Mirzo Ulug`bek nomidagi O`zbekiston
Milliy universitet Ijtimoiy fanlar fakulteti. Yurisprudensiya.
Biznes Huquq yo`nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Inson huquqlari-har bir insonning millati yashash joyi,jinsi, etnik kelib chiqishi tanasining rangi dini tili va boshqa belgilaridan qat`I nazar ajralmas huquqlardir.Barcha odamlar har qanday turdagi kamsitishlarni istisno qilgan holda,inson huquqlaridan bir xilda foydalanish huquqiga egadirlar. Ushbu huquqlar o`zaro bog`liq va ajralmasdir. Insonninng umumbashariy huquqlari ko`pincha shartnomalar, xalqaro odat xuquqi, huquqning umumiy prinsiplari va xalqaro huquqning boshqa manbalarida qonun ko`rinishida mustaxkamlangan va kafolatlangan. Inson huquqlari bo`yicha xalqaro huquq davlatlariga inson huquqlari va asosiy erkinliklarini rivojlantirish hamda himoya qilsh bo`yicha majburyatlarni yuklaydi.

Kalit So`zlar: Shartnomalar, xalqaro odat huquqi, huquqning umumiy printsiplari, xalqaro huquqning boshqa manbalari.

Аннотаця; Права человека-для всех националъностъ, место житеъства, пол, насионалностъ происхождеия, цвета тела, религии, язика и назависимо от других характеристик являются неотъемлемыми правами. Все люди все виды правило, исключающее дискриминацию то же что права человека получить право на использование Ети права взаимосвязаны Человек универсальныи права часто являются контрактами,обычное международное право, право общие принципы и международное в основных источниках права закон в виде усиленный гарантировано. Права человека международное право для государств права человека и основные и развитие свобод защита делатъ возлагает обязателъства. И в соответствии с незаменим.

Ключевые слова : Соглашения, Обычное международное право, Общие приципы права, Другие источники международного права.

Annotation: Human rights-everyone-s nationality place of residence, gender, ethnicity origin, religion, language and regardless of other characteristics are inalienable rights. All people are all kinds rule that excludes discrimination the same as human rights get the right to us. These rights are interrelated Human universal rights are often contracts, international customary law, law general principles and international in other sources of law the law reinforced protection guaranteed. Human rights international law to states human rights and basic and development of freedoms to do in the from of imposes obligations and according to is indispensable.

Keywords: contracts, Customary international law, Gene-ral principles of law.

Kirish.

Inson huquqlari va erkinliklari tizimi o`z yaralish iptidosi va rivojlanish mantiqiga ega. Adabiyotlarda „inson huquqlarining uch avlod” bosqichi haqida ko`rsatilgan Ular quydagilardan iborat. 1.Inson huquqlarining „birinchi avlodi”-fuqarolik va siyosiy huquqlar hisoblanadi. 2.Inson huquqlarining „Ikkinchi avlodi”-bir qator ob’ektiv va sub’ektiv omillar tasiri ostida shakllandi. XIX asr oxiri XX asr boshlarida sanoati rivojlangan ko`pgina mamlakatlarda iqtisodiy sohasida sezilari siljishlar ro`y beradi. 3.Nihoyat,inson huquqlarining „uchinchi avlodi”-„hamjixatlik huquqqlari deb atalib ular davlatlardan ustun turuvchi va kallektiv xarakterga ega. Umumiy e`tirof etilgan qoidalarga ko`ra bu huquqlar: tinchlikka bo`lgan huquq, bexavotir tabiiy atrof muhitga bo`lgan huquq, Insonniyatning iqtisodiy va madaniy merosi-dan foydalanish huquqi va boshqalar.

Mavzuga oid ma’lumotlar taxlili.

Insonning o`z erkinlik-lari, huquqlari va manfaatlari uchun davom etgan uzoq kurashi umuminsoniy ahamiyat darajasiga ko`tarilgan quyidagi me`yoriy-huquqiy hujjatlarda o`zining moddiy ifodasini topgan:

1. Erkinlikning buyuk xartiyasi [1215-yil]; [1]
2. Huquq to`g`risidagi petitsiya [1628-yil]
3. Habea Cozpus AKT [1679-yil];[2]
4. Huquqlar to`g`risidagi bill [1689-yil];
5. Amerika virjiniyasi huquqlari Delaratsiyasi [1776-yil];[3]
6. Amerika Qo`shma Shtatlarining mustaqillik Deklaratsiyasi [1776-yil];[4]
7. Fransus inson va fuqaro huquqlari Deklaratsiyasi [1789-yil];
8. Inson huquqlari umumjahon Deklaratsiyasi [1948-yil];
9. Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to`g`risidagi xalqaro Pakt [1966-yil][5] va boshqalar. Inson huquqlari-insonning davlat bilan munosabatidagi huquqiy maqomini iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va madaniy soxalardagi imkoniyatlari hamda davolarini tavsiflovchi tushuncha. Inson huquqlarini erkin va samarali tarzda amalga oshirish fuqarolik jamiyati va huquqiy davlatning asosiy belgilaridan biridiir. Inson huquqlarini mutlaq va nisbiy inson huquqlariga bo`lish qabul qilingan. Yashash huquqi, qiynoqlar-ga, zo`ravonlikka, inson shanini yerga uradigan boshqa xil muomalaga yoki jazoga duchor etmaslik huquqi, shaxsiy hayotning daxlsizlik huquqi, shaxsiy va oilaviy sir saqlash huquqi, o`z sha`ni hamda yaxshi nomini himoya etish

---

[1] https://sinaps.uz
[2] https://www.booksite.ru
[3] https://editorials.voa.gov
[4] https://historiy-maos.com
[5] https://www.bannedbook.org

huquqi, vijdon erkinligi va dinga e`tiqot qilish huquqi, shuningdek,sud tomonidan himoya qilinish va odil sudlov huquqi hamda shular bilan bog`liq eng muhim protsessual huquqlar mutlaq inson sirasiga kiradi. Qolgan hamma inson huquqlari nisbiy bo`lib favqulodda yoki harbiy holat tartibi joriy qilingan vaziyatda cheklab yoki to`xtatib qo`yilishi mumkin. Demokratik davlatda mutlaq inson huquqlarini har qanday vaziyatda ham cheklashga yoki vaqtincha to`xtatishga (bekor qilishga) yo`l qo`yilmaydi. O`zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida inson va fuqarolarning asosiy huquqlari erkinliklari va burchlari, jumla-dan shaxsiy huquq va erkinliklari siyosiy huquqlar iqtisodiy va ijtimoiy huquqlari, shuningdek inson huquqlari va erkinlik-larining kafolatlari belgilab berilgan.

Taxlil va natija.

O`zbekiston Respublika-sida barcha fuqarolar bir xil huquq va erkinliklarga ega bo`lib jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e`tiqodi, shaxsi va ijtimoiy mavqeyidan qat`i nazar, qonun oldida tengdirlar. Jumladan, yashash huquqi-har bir insonning uzviy huquqi. Inson hayotiga suiqast qilish – eng og`ir jinoyat hisoblanadi .Har kim erkinlik va shaxsiy daxlsizlik huquqiga ega. Hech kim qonunga asoslanmagan holda hibsga olinishi yoki qamoqda saqlanishi; qiynoqqa solinishi zo`ravonlikka, shafqatsiz yoki inson qadr qimmatini kamsituv-chi boshqa tarzdagi tazyiqqa duchor etilishi mumkin emas. Xulosa o`rnida shuni takidlash kerakki, har bir inson raxbardan tortib oddiy ishchigacha boydan tortib kambag`al-gacha 4 ta eng muxim qoidaga amal qilish kerak.

1-insoniyligi-mizni unutmaslik kerak.

2-kelar ketar joyimiz birligini unutmasligimiz kerak.

3-Sinov uchun dunyoga kelganimizni unutmasligimiz kerak.

4-xudo hammani bir xil yaratganini unutmaslik kerakligini davr va zamonni o`zi takidlab o`tdi. Ispaniyada bo`lgan irqchilik holatlari,musulmonlar olamini daxshatga solgan holat shvetsaryada quron kitobini yoqilishi joylarda inson xuquqlari buziayotganligidan dalolat beradi. Qonunlar yaratilganligi bilan joylarda ular ishlamayotganligidan dalolat beradi. Buning sababchisi o`zimiz biz yuqorida takidlangan qoidalarga amal qilmadik. 1)insoniyligimizni unutdik. 2) kelar ketar joyimiz birligini unutdik. 3)Ollox xammani bir xil qilib yaratganligini unutdik.4) sinov uchun yaralganimizni unutdik. Natijada biz o`z nafsimizni yenga olmadik nafaqat dunyoda balki o`zimizgayam barcha qonunlarning buzilishiga sabab bu bizning nafsimizni qondira olmaganimiz.

Xulosa.

Umuman xulosa qlib aytganda butun dunyoda inson borki tug’iulgandan umrning oxrigacha erkin yashashi, ta’lim olshi, ishlashi va boshqa ikoniyatladan foydalanshiga xaqli. Xechkim insonni insoniylik huquqlaridan mahrum qlishiga xaqqi yo’q.

Foydalanilgan Adabiyotlar.

1) https://sinaps.uz
2) https://www.booksite.ru
3) https://editorials.voa.gov
4) https://historiy-maos.com
5) hhps://uz.m.vikipediya.org>
6) http://www.inson huquqlari.uz
7) http://constitutsion.uz https://pravacheloveka.uz